

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3416

av Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L)

med anledning av prop. 2015/16:174 Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om migrationsöverenskommelsen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att framför allt barnfamiljer även i fortsättningen ska ha rätt till familjeåterförening och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppehållstillstånd för övriga skyddsbehövande och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör följa upp hur de korta uppehållstillstånden påverkar integrationen, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att platser för kvotflyktingar inte ska användas för att lösa frågor om anhöriginvandring och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi lever i en tid med flyktingströmmar som saknar motstycke i historien. Nästan 60 miljoner människor är på flykt undan krig, konflikter och förföljelse. För Liberalerna är det självklart att Sverige och Europa ska stå upp för en human och generös

flyktingpolitik. Den rådande flyktingkrisen är framför allt en kris för de människor som tvingas fly, men när så många människor på kort tid kommit till Sverige befinner sig det svenska mottagandet i ett ansträngt läge. Det viktigaste är självklart att konflikten i Syrien får ett slut och att den negativa spiralen i stora delar av Europas närområde bryts. Vidare måste fler EU-länder solidariskt ta emot fler asylsökande. Samtidigt har Sverige utifrån höstens stora flyktingmottagande behövt vidta åtgärder för att minska antalet asylsökande som söker sig hit. Det handlar om att kunna ta emot dem som flyr på ett värdigt och bra sätt och det handlar om att ge skydd åt dem som verkligen behöver skydd.

Därför var Liberalerna drivande i att få till stånd den blocköverskridande migrationsuppgörelsen som slöts mellan allianspartierna och regeringen hösten 2015 och som innebär att Sverige mottagningsregler i större utsträckning ska likna andra jämförbara länder, till exempel Tyskland. Uppgårelsen innehåller också en rad åtgärder för att förbättra och effektivisera svenskt mottagande och integration. Därefter har regeringen infört tillfälliga inre gränskontroller samt identitetskontroller vid inresa till Sverige. Liberalerna stod bakom införandet av identitetskontroller även om vi var kritiska till utformningen av regeringens lag. Vi sa nej till ID-kontroll av barn som kommer med sina föräldrar och vi ville förkorta lagens giltighet till sex månader i väntan på en bättre och mer genomarbetad lag.

Cirka en månad efter att migrationsöverenskommelsen slöts meddelade regeringen ensidigt att svensk migrationslagstiftning ska ligga på den mest restriktiva nivå som EU och internationella regler tillåter. Resultatet finns i den aktuella propositionen som innebär förslag till en mer restriktiv migrationspolitik för uppehållstillstånd och familjeåterförening. Liberalerna uttryckte tidigt kritik mot regeringens förslag, då de är allt för restriktiva och inhumana samt försämrar integrationen. Regeringens förslag drabbar framförallt dem som flyr kriget i Syrien.

Liberalerna står fast vid migrationsöverenskommelsen och dess innehåll ligger till grund för våra ställningstaganden med anledning av regeringens proposition. Vi står därmed fast vid rätten för barnfamiljer att återförenas även vid tillfälliga uppehållstillstånd och oavsett skyddsskäl. Vi anser att regeringens förslag splittrar barnfamiljer och stoppar en av de få lagliga vägarna till Sverige vilket riskerar leda till fler barn i farliga båtar över Medelhavet.

Liberalerna anser också att regeringens begränsning av möjligheten till uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter är bekymmersam. Regeringen föreslår att uppehållstillstånd enligt det aktuella lagrummet

endast ska ges om det annars skulle strida mot svenskt konventionsåtagande vilket är en svårtolkad regel som kan leda till tillämpningsproblem. De nuvarande bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter är en viktig ventil för utsatta grupper som kvinnor, barn, äldre och hbtq-personer och kritik har även framförts av remissinstanser när det gäller tillämpningen av regeringens begränsning. Liberalerna ser i grunden inget behov av att ändra gällande regler avseende synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter. Om regleringen trots allt begränsas förordar vi Lagrådets lösning som innebär att om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund får tillstånd ges om det av omständigheter klart framgår att individens anknytning till Sverige eller personliga omständigheter i övrigt nödvändiggör detta.

Vidare ifrågasätter Liberalerna att regeringen vill ta bort skyddsgrunden övriga skyddsbehövande. En person kan idag ges skydd enligt denna skyddsgrund om man till exempel inte kan återvända till hemlandet på grund av väpnad konflikt eller på grund av svåra motsättningar i hemlandet eller känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp. Regeringen argumenterar att det endast rörde sig om 229 personer som 2015 fick uppehållstillstånd på denna grund och att skyddskategorin saknar EU-rättslig eller annan internationell bakgrund. Liberalerna anser, liksom en rad remissinstanser, att konsekvenserna av förslaget för enskilda individer inte är tillräckligt utredda. Vi ifrågasätter därmed nödvändigheten och proportionaliteten med regeringens förslag och förordar därför, i brist på en grundligare analys, att skyddsgrunden övriga skyddsbehövande fortsatt ska gälla såsom idag.

Regeringens förslag till mycket korta tillfälliga uppehållstillstånd kommer kraftigt försämra integrationen då nyanlända får svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Gruppen alternativt skyddsbehövande, som framförallt omfattar syrier, föreslås av regeringen få tidsbegränsat uppehållstillstånd i 13 månader. Det leder till etableringsplaner som i praktiken är betydligt kortare än ett år. Bara att få rätt insatser på plats kan ta tid med svensk myndighetsbyråkrati och dagens långa handläggningstider. Vi anser att samhället i stället för att ge bidrag, vilket regeringen verkar prioritera, måste ge individen realistiska förutsättningar att komma i jobb och komma in i det svenska samhället. Tiden för uppehållstillstånd bör istället ligga mer i linje med det som framkommer av migrationsöverenskommelsen dvs. treåriga uppehållstillstånd. Vi noterar att en rad remissinstanser var kritiska till regeringens förslag och att Arbetsförmedlingen just pekat på praktiska problem med att genomföra etableringsreformen utifrån ettåriga tillstånd.

I samband med att regeringen presenterade lagrådsremissen i ärendet föreslogs att hälften av platserna avsedda för kvotflyktingar, det vill säga människor som erbjuds en fristad via samarbetet med FN:s flyktingkommissariat UNCHR, i stället ska gå till anhöriginvandrare. Liberalerna motsätter sig bestämt detta. Liberalerna drev i migrationsöverenskommelsen att Sverige ska öka antalet kvotflyktingar från 1 900 till 5 000 personer årligen. Att regeringen nu vill att hälften av dessa platser ska gå till en helt annan typ av invandring är något som går på tvärs mot överenskommelsen.

Antalet asylsökande som just nu tar sig till Sverige är lägre än i höstas men prognoserna framöver är osäkra. Kriget i Syrien fortsätter med full styrka och människor fortsätter att ta sig till Europa, en del kommer att söka sig till Sverige. Liberalerna anser att vårt fokus ska vara på dem som behöver vår hjälp mest, därför måste ogrundade asylansökningar handläggas och avslås snabbare och de som fått avslag på sin asylansökan måste också i större utsträckning lämna landet. I detta sammanhang är det viktigt att särskilt lyfta frågan om antalet ensamkommande barn och unga som kommit till Sverige framförallt från Afghanistan. Orsakerna till att många sökt sig hit är flera där en försämrad säkerhetssituation i vissa delar av landet är en orsak. En del har varit bosatta i Iran en tid men ser inte längre en framtid där. En försämrad ekonomi och bristande framtidstro har gjort att vissa byar i Afghanistan mer eller mindre tömts på lite äldre pojkar och unga män som bland annat gett sig av till Sverige som anses vara ett attraktivt land att komma till. Ensamkommande barns och ungas ålder är en viktig fråga att hantera bland annat utifrån principen att barn ska behandlas som barn och de ska få det stöd och hjälp de behöver. Liberalerna anser att det är rimligt med medicinska åldersbedömningar. Vid åldersbedömningen ska medicinska och psykologiska bedömningar vägas samman till en helhet. Vidare anser Liberalerna att Sverige tillsammans med EU måste ställa krav på hemländerna att ta emot dem som inte får stanna. Liberalerna anser till exempel att regeringen bör se över hur det svenska biståndet till den afghanska staten kan användas för att förbättra återvändande till landet. Samarbetet med International Organization for Migration (IOM) för återvändande behöver utvecklas för att underlätta för dem som nekats asyl att åka hem. Regeringen fokuserar i sin proposition endast på att svensk lagstiftning ska ligga på en miniminivå i relation till internationella regler och föreslår ett alltför restriktivt och inhumant regelverk. Liberalerna ifrågasätter dessutom regeringens bristande initiativförmåga när det gäller förslag på hur de som nu kommit till Sverige ska kunna få en bra start i vårt land. Det måste till radikala åtgärder för att få ned handläggningstiderna för asylbeslut. All erfarenhet visar att långa tider i asylsystemet

minskar människors möjligheter att bli en del av det nya samhället. Väntan är nedbrytande. En väntan ofta på fulla asylboenden, många gånger i sysslolöshet. En väntan som är frustrerande och negativ för individen och kostsam för samhället. Handläggningstiderna för asylbesked måste kortas och Migrationsverket ges förutsättningar att snabbare behandla ärenden som med stor sannolikhet får bifall respektive avslag. Det är orimligt att exempelvis människor som flytt från Syrien, som med hög sannolikhet kommer att få stanna, ska få vänta länge på besked och därefter erbjudas allt för korta uppehållstillstånd. Liberalerna vill därför att klara bifallsärenden och tydliga avslagsärenden ska avgöras inom tre månader. Vi vill se snabbspår för syrienflyktingar som idag finns i Sverige och som kan styrka sin identitet. Vidare bör personal från domstolarna kortsiktigt flyttas till Migrationsverket för att öka takten på ärendehantering. Prövningstillstånd för överklagande och en förenklad överklagandeprocess bör införas.

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Fredrik Malm (L)

Tina Acketoft (L)

Erik Ullenhag (L)

Christer Nylander (L)